

บทบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีนโยบายให้มีการดำเนินกิจกรรม 5ส ขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกิจกรรม พื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาคน พัฒนาสถานที่ และพัฒนาองค์กร โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของพนักงานในการที่จะสร้างองค์กรให้เกิดความสะอาด ความเป็นระเบียบ และความมีวินัยในการปฏิบัติงาน

จุลสารกิจกรรม 5ส ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 4 ซึ่งมีสาระน่ารู้เกี่ยวกับจุดกำเนิดของ 5ส มาฝาก และเรื่องราวต่าง ๆ ด้านแนวคิดในการดำเนินกิจกรรม 5ส ที่น่าสนใจมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยจุดประสงค์ในการจัดทำจุลสารกิจกรรม 5ส เพื่อเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม 5ส ภายในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงโดยให้บุคลากร และหน่วยงานรับทราบ และหากหน่วยงานใดต้องการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม 5ส สามารถแจ้งผ่าน ส่วนประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรได้

ส่วนประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ชั้นที่ 1 อาคารบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เลขที่ 333 ม.1 ต.ท่าสุต อ.เมือง จ.เชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5391-6408 โทรสาร 0-5391-6409

E-mail : qamflu@mfu.ac.th

ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ กัลณกา สาธิตธาดา

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาคุณภาพ

บรรณาธิการ : นายชัยพงศ์ แก้วกล้า

กองบรรณาธิการ :

นางศิริขวัญ ปัญสมคิด นางเกษมศรี คงมีลาภ

นายคณพล วงศ์ไชย นางสาวสุวิวรรณ ฟองอินทร์

แนวคิดในการดำเนินกิจกรรม 5ส

นางสาวดาวลักษณ์ ธนาวงษ์

ผู้กำกับดูแลส่วนอาคารสถานที่

การทำ 5ส ให้เป็นนิสัย เป็นแนวคิดในการจัดทำ 5ส ของส่วนอาคารสถานที่ ซึ่งได้ให้ความสำคัญ และรณรงค์ในเรื่องนี้มาโดยตลอด การดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นระบบเริ่มตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ 2549 ซึ่งได้แนวคิดและนโยบายจากท่านผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร (อ.ชาลี มงคลรัตน์) โดยได้ตั้งคณะกรรมการ 5ส ของส่วนอาคารขึ้น เพื่อกำหนดนโยบายแนวทางการจัดทำ 5ส, การกำหนดกิจกรรม 5ส และได้มอบหมายบุคลากรในส่วนให้เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพ ซึ่งได้รวมถึงกิจกรรม 5ส นี้ด้วย โดยจะเป็นผู้ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในส่วน สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นในส่วนอาคาร ได้จัดให้มีการตรวจ 5ส เป็นประจำทุกเดือน โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายแต่ละพื้นที่ ให้มีผู้รับผิดชอบดูแล และเนื่องจากบุคลากรในส่วนอาคารมีเป็นจำนวนมาก รวมทั้งพื้นที่รับผิดชอบมีหลายพื้นที่ และหลายลักษณะ เช่น ห้องสำนักงาน ห้องเก็บวัสดุ โรงผลิตประปา โรงรถ เรือนเพาะชำ หรือแม้กระทั่งรถบริการที่ส่วนอาคารเป็นผู้ดูแล ทำให้ต้องกำหนดพื้นที่ออกเป็นกลุ่ม ๆ แยกประเภทต่าง ๆ ตามการใช้สอย และกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไปตามกลุ่มนั้น ๆ เช่น กลุ่มพื้นที่สำนักงาน กลุ่มพื้นที่ส่วนกลาง เช่น ห้องประชุม ห้องเตรียมอาหาร ห้องน้ำ นอกจากนั้นยังมีการทำ 5ส ของงานยานพาหนะ ด้วย โดยตรวจสอบความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งภายนอกและภายในรถของมหาวิทยาลัย

การตรวจ 5ส ของส่วนก็ได้มีคณะกรรมการภายในส่วนเป็นผู้ตรวจให้คะแนนเป็นประจำทุกเดือน จะนำผลการให้คะแนนรายงานต่อที่ประชุมส่วน นอกจากนั้น ส่วนอาคารสถานที่ ยังมีโครงการที่จะส่งบุคลากร ตัวแทนของแต่ละฝ่ายออกไปดูงานยังหน่วยงานที่จะเป็นตัวอย่างในการทำ 5ส เพื่อศึกษา และนำมาเป็นตัวอย่างพัฒนางาน 5ส ของส่วนอาคารต่อไป

ความพยายามในการทำกิจกรรม 5ส ของส่วนอาคารนี้เนื่องมาจากการมองเห็นความสำคัญของกิจกรรม 5ส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพงานอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งได้หวังว่าจะทำให้ส่วนอาคารสถานที่มีการพัฒนา และมีคุณภาพตลอดไป

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

5ส Newsletter

ฉบับที่ 4 เดือนสิงหาคม 2549

สาระน่ารู้เกี่ยวกับ 5ส

แนวใจกว้างรู้จัก 5ส ดีแล้ว

โดยพื้นฐาน กิจกรรม 5ส จะพูดถึงการปรับปรุงพฤติกรรมแบบง่าย ๆ ในการจัดการข้าวของเครื่องใช้ในการทำงานของพนักงานแต่ละคน การปรับปรุงพฤติกรรมดังกล่าว ถูกแบ่งเป็น 5 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

1. การแยกแยะสิ่งของต่าง ๆ ให้ชัดเจน คือ **“สะสาง”**
2. การจัดหมวดหมู่ของสิ่งของให้ง่ายต่อการใช้ คือ **“สะดวก”**
3. การรักษาความสะอาด **“สะอาด”** สิ่งของเครื่องใช้ของตนเองอย่างทั่วถึง
4. หมั่นทำสามประการแรกโดยยึดถือหลัก **“สุขลักษณะ”** เป็นสำคัญ
5. ทำกิจกรรมทั้งหมดอย่างต่อเนื่องจนเคยชิน กลายเป็นการ **“สร้างนิสัย”** ให้มีระเบียบ

กิจกรรม 5ส หมายถึง การดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ทำงาน หรือสถานประกอบการ ซึ่งนั่นเป็นการอธิบายในขั้นต้น แต่ที่จริง ๆ แล้ว 5ส ยังเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเพิ่มผลผลิตโดยตรง หลักการของ 5ส เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

กิจกรรม 5ส จะมุ่งการพัฒนาคนในองค์กร คือ มุ่งให้พวกเขาหันกลับมาพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก คือ **“ฝึกให้รู้จักระเบียบให้กับตนเอง”** แทนที่จะให้คนอื่นมาควบคุมบังคับ คนที่อุปนิสัยแบบ 5ส จะสามารถควบคุมตัวเองได้ และเมื่อควบคุมบังคับตัวเองหรือจัดระบบระเบียบให้กับตนเองได้แล้ว การจัดระบบระเบียบให้กับการทำงานก็จะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลต่อเป้าหมายในการทำงานหรือผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

จุดกำเนิดของ 5ส

คงจะระบุได้ยากว่า แท้ที่จริงแล้ว 5ส เริ่มขึ้นครั้งแรกที่ไหนเมื่อไร แต่สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว เพราะเรื่องการปลูกฝังระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่มนุษย์ให้ความสำคัญเสมอมา ซึ่งจุดเริ่มต้นของ 5ส น่าจะมาจากทางตะวันตกก่อน แต่ที่เรื่อนำมาใช้อย่างชัดเจน คือในประเทศญี่ปุ่น โดยชาวญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยน และประยุกต์แนวคิดของตะวันตกในเรื่องการสร้างระเบียบวินัย และการเพิ่มผลผลิตให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะมากยิ่งขึ้น

การเกิดขึ้นของ 5ส ในญี่ปุ่นไม่ได้เกิดเป็น 5ส ในรูปแบบที่ชัดเจน แต่พัฒนามาจากแนวคิดในเรื่องการควบคุมคุณภาพ (Quality Control : QC) กล่าวคือ ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 กองกำลังฝ่ายสัมพันธมิตร โดยการนำของสหรัฐอเมริกาที่เข้ายึดครองญี่ปุ่น ได้เรียกร้องให้มีการรักษาคุณภาพของชิ้นส่วนอุปกรณ์โทรคมนาคมที่ผลิตในประเทศญี่ปุ่น เพราะขณะนั้นสินค้าของญี่ปุ่นด้อยคุณภาพมาก จะนำมาประกอบใช้กับอะไรก็มักใช้ไม่ค่อยได้

จากปัญหาดังกล่าวนี้เอง ทางอเมริกาจึงส่งผู้เชี่ยวชาญมาดูแล และให้ความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพสินค้าหรือคิวซี ซึ่งต่อมาหลักการที่ทางอเมริกานำมาเผยแพร่นี้เอง ที่กลายมาเป็นพื้นฐานที่ส่งให้ญี่ปุ่นกลับมาเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวของตัวเองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านบุคลากรในที่สุด

การเข้ามาของแนวคิด ในเรื่องการควบคุมคุณภาพหรือ QC ในระยะนั้นเป็นของใหม่สำหรับชาวญี่ปุ่น แต่บรรดาบริษัทต่าง ๆ กลับให้ความสนใจ และเรียนรู้อย่างจริงจัง ซึ่งอาจเป็นเพราะแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับอุปนิสัยของคนญี่ปุ่นอยู่แล้ว การใช้ความรู้ดังกล่าวเข้ามาควบคุมคุณภาพสินค้า ไล่ไปตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ การวิจัย การผลิต การจำหน่าย และการบริหารได้สร้างประสิทธิภาพให้กับการทำงาน และสร้างผลกำไรแก่องค์กรได้อย่างเด่นชัด จนในที่สุดญี่ปุ่นได้พัฒนาสิ่งที่รับมาจากคนอื่น ให้กลายเป็น QC ในแบบญี่ปุ่น และกลายเป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพที่มีความซับซ้อนไป อาทิ **กิจกรรมเพื่อคุณภาพแบบต่อเนื่อง (TQM)** ที่มองการพัฒนาคุณภาพโดยรวมของการทำงาน

การทำ 5ส ปรากฏให้เห็นในช่วงที่ QC มีการพัฒนารูปแบบ กล่าวคือหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการแนวทางพื้นฐานที่เป็นเหมือนแรงผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงานเอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการผลิตมากที่สุด โดย QC เป็นหลักการที่มุ่งควบคุมที่ตัววัตถุดิบมากกว่า ดังนั้นจึงมีผู้คิดค้นหลักการง่าย ๆ ที่จะสนับสนุนกิจกรรม **“รากฐาน”** ที่มุ่งไปที่ตัวคน และสภาพแวดล้อม ซึ่งหลักการนั้นก็คือ หลัก **5ส** ที่ทางญี่ปุ่นเรียกว่า **5S** นั่นเอง